

(7) *Beständig lag auf seinem Tische das Buch, das er geschrieben hatte* (Th. Mann).

У цьому висловленні (7) подані ситуації співвідносяться у реченні таким чином, що будь-яка інтерпретація, яка б допускала «перекриття» їх (чи їх частин) у часі, повністю виключена. Навіть більше, послідовність дій не може піддаватися змінам, оскільки кожна наступна дія стимулюється чи зумовлена попередньою. С. В. Шустова визначає конструкції такого типу як «строгу різночасовість» [11, с. 360], акцентуючи свою увагу на відмежуванні контурів дій, одна з яких передує, а інша слідує; передування має бути представлене як таке, що в зазначеній якості перестало існувати, що й ілюструє наведений приклад. В якийсь відрізок часу *t* або *A*, або *B*, але не *A* і *B* і не їх частини разом. Дослідниця характеризує також «нестрогу різночасовість». Типовими семантичними умовами її формування є такі, коли у висловленні представлені елементарні ситуації, які знаходяться одна з одною у відношенні часової неальтернативної дез'юнкції: у якийсь відрізок часу або одна ситуація, або інша, або певна частина однієї й іншої разом:

(8) *Bei den letzten Worten war er aufgesprungen, warf den Blick, warf die Hand in die Höhe* (E. Hoffmann) [11, с. 359–361].

Прикметно, що поділ на сильну і слабку різночасовість виправданий і щодо української мови:

(9) *Уласій був казав, як ішов у Бозну* (М. Матіос);

(10) *Рівночасно два бояри вже видряпалися були на верх виверту, вже поїднімали свої ратища і старались дати їм відповідний розмах, аби доконати звіра* (І. Франко).

У першому випадку розрізняємо значення слабкої різночасовості, оскільки дії, виражені формами давноминулого часу і простого минулого, знаходяться в максимальному наближенні одна до одної, навіть більше, можна виявити точку їх зіткнення: *Уласій був казав*, у той час, як *ішов у Бозну*. Друге речення презентує сильну різночасовість, оскільки форма *видряпалися були* виражена дієсловом доконаного виду і значення її завершеності посилює частка *вже* (тобто бояри *видряпалися були* – дія завершена, далі – піднімали ратища, що дає підстави кваліфікувати їх попередню дію як таку, що вичерпалась у своєму семантичному потенціалі).

Таким чином, можемо вважати, що таксисна функція притаманна і плюсквамперфекту в німецькій і давноминулому часу в українській мовах. Її репрезентують складнопідрядні речення з підрядним часом, оскільки в них складові частини пов'язані одним часовим планом – одночасністю чи послідовністю і не може бути поєднання протилежних часових значень. Вагомим видається те, що в українській мові речення зі сполучником *коли* найбільш повно виражає часову співвіднесеність двох дій і має більш уніфіковане значення, ніж німецькі *als* чи *wenn*, яким він відповідає, бо вживається в усіх часових формах незалежно від однократності чи багатократності дії.

Для плюсквамперфекта в німецькій мові можна виділити наступні найзагальніші (інваріантні) типи таксисних конструкцій різночасовості: сильна різночасовість, слабка різночасовість. Такі інваріантні значення таксисної різночасовості характерні і для української мови, хоча таксисна функція українського давноминулого внаслідок історичного розвитку цієї грами має дещо згорнутий характер. Відмінності функціонування порівнюваних граем у зазначеній функції полягають у аспектуально-видовій вираженості двох мов.

Література:

1. Барчук В. М. Граматична категорія темпоральності: семантико-структурний аспект / В. М. Барчук // Мовознавство. – 2011. – № 6. – С. 64–77.
2. Бевзенко С. П. Історична морфологія української мови: Нариси із словозміни та словотвору / С. П. Бевзенко. – Ужгород: Закарпатське обласне видавництво, 1960. – 415 с.
3. Бондарко А. В. Теорія функціональної граматики: Введение, аспектуальность, временная локализованность, таксис / А. В. Бондарко. – Изд. 6-е. – М.: Книж. дом «Либро-ком», 2011. – 352 с.
4. Загнітко А. П. Знову давноминулий? / А. П. Загнітко // Лінгвістичні студії. – Донецьк: Академія, 1996. – Випуск 2. – С. 40–45.
5. Крижанівська О. Давноминулий час в українській мові: статус, особливості функціонування / О. Крижанівська // Наукові записки. – Випуск 80. – Серія: Філологічні науки (мовознавство). – Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. В. К. Винниченка. – Кіровоград: КДПУ, – 2008. – С. 144–149.
6. Молошная Т. Н. Грамматические категории глагола в современных славянских литературных языках / Т. Н. Молошная. – М.: Ин-т славяноведения РАН, 2001. – 96 с.
7. Попович Л. Граматичні та семантичні функції плюсквамперфекта в сучасній українській мові / Л. Попович // Акцентологія. Етимологія. Семантика. До 75-річчя В. Г. Складенка / гол. редкол.: Г. П. Півторак; НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. – К.: Наукова думка, 2012. – С. 653–672.
8. Русанівський В. М. Структура українського дієслова / В. М. Русанівський. – К.: Наукова думка, 1971. – 315 с.
9. Слободинська Т. Реалізація таксисних відношень у складнопідрядних реченнях з підрядним часом / Т. Слободинська // Лінгвістичні студії: зб. наук. праць. – Вип. 16 / уклад. А. Загнітко (наук. ред.) та ін. – Донецьк: ДонУ, 2008. – С. 144–149.
10. Храковский В. С. Таксис: семантика, синтаксис, типология / В. С. Храковский // Типология таксисных конструкций / Отв. ред. В. С. Храковский. – М.: Знак, 2009. – С. 11–113.
11. Шустова С. В. Темпорально-аспектуально-таксисные отношения в немецком языке / С. В. Шустова // Филологические заметки. – 2011. – Ч. 2: Литература в межкультурном контексте. – С. 355–364.
12. Jakobson R. Shifters, verbal categories and the Russian verb / R. Jakobson // Selected Writings II, Word and Language. – Hague; Paris: Mouton, 1971. – P. 130–147.
13. Reichenbach H. Elements of symbolic logic / H. Reichenbach. – New York: MacMillan, 1951. – 444 S.

УДК 81'42:339

Т. М. Артеменко, І. П. Липко,

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків

КВЕСИТИВНІ ТА КОНСТАТИВНІ РЕПЛІКИ-ВІДПОВІДІ У КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОЦЕСІ

Стаття присвячена дослідженню особливостей функціонування квеситивних та констативних реплік-відповідей у комунікативному процесі. Вивчаються комунікативні інтенції адресата. Залежно від цілей і мотивів адресата виділяються контрадикторні стратегії адресата, які реалізуються у тактиках вказівки на недоречність висловлювання, мотивування незгоди (констативно-квеситивний мікродіалог), ретракції (констативно-констативний мікродіалог).

Ключові слова: комунікативний процес, квеситивна репліка-відповідь, констативна репліка-відповідь, комунікативна інтенція, стратегія, тактика, діалог.

REPLY QUESTIONS AND CONSTATIVE REPLY STATEMENTS IN COMMUNICATION PROCESS

The purpose of the paper is to study the features of functioning of reply questions and constative reply statements in communication process. The analysis of some pragmatic and semantic characteristics of the reply questions and constative reply statements demonstrates that their meaning is characterized by some pragmatic variation and depends on the hearer's communicative intentions. In communication space the role of the hearer is very important. The reply questions and constative reply statements express the hearer's attitude to the initial statement in the form of different strategies. The hearer's strategies are actualized by different tactics: statement irrelevance, disagreement motivation, retraction. The pragmatic meaning of the mentioned reply questions and constative reply statements may be actualized in direct and implicated forms of nomination. Their pragmatic variation, the organization of language material may be determined by the hearer's intention and his social role. The analysis of the reply question and constative reply statements functioning has led to the conclusion that the variation of reply questions and constative reply statements in the process of communication includes a variety of tactics and is characterized by diversity of language means.

Key words: communication process, reply question, constative reply statement, communicative intention, strategy, tactic, dialogue.

КВЕСИТИВНЫЕ И КОНСТАТИВНЫЕ ОТВЕТНЫЕ РЕПЛИКИ В КОММУНИКАТИВНОМ ПРОЦЕССЕ

Статья посвящена исследованию особенностей функционирования квеситивных и констативных ответных реплик в коммуникативном процессе. Изучаются коммуникативные интенции адресата. В зависимости от целей и мотивов адресата выделяются контрадикторные стратегии адресата, которые реализуются в тактиках указания на неуместность высказывания, мотивировки несогласия (констативно-квеситивный микродиалог), ретракции (констативно-констативный микродиалог).

Ключевые слова: коммуникативный процесс, квеситивная ответная реплика, констативная ответная реплика, коммуникативная интенция, стратегия, тактика, диалог.

Проблеми комунікації є дуже актуальними у наш час, і їх вивчення ведеться у різних напрямках. Досліджується мовна комунікативна діяльність, функціональні властивості мови і мовлення. Мова розглядається вченими як інструмент впливу на співрозмовників. Вивчаються стратегії і тактики спілкування, надаються прагматичні та семантичні характеристики мовних одиниць. Сучасні лінгвістичні дослідження спрямовані на вивчення взаємодії мовних одиниць в процесі комунікації. У зв'язку з цим багато уваги надається опису інтенціональної структури діалогу [2], яка визначає стратегії та тактики комунікантів у процесі спілкування, ступень впливу комунікантів один на одного [4], параметри зв'язності діалогічного тексту [3; 5, с. 89].

Об'єктом вивчення є репліки-відповіді констативно-квеситивного та констативно-констативного мікродіалогів (ККМД, ККвМД). **Актуальність** такого дослідження обумовлена значною роллю в комунікативному процесі квеситивних та констативних форм спілкування. **Предметом дослідження** є прагматичні й семантичні особливості квеситивних та констативних реплік-відповідей мікродіалогу. **Метою статті** є аналіз прагматичних аспектів квеситивних та констативних реплік-відповідей мікродіалогу, які спрямовані на реалізацію тактик вказівки на недоречність висловлювання, мотивування незгоди (ККвМД), ретракції (ККМД).

У процесі аналізу досліджуемого матеріалу в рамках ККвМД були виділені тактики адресата, які реалізують його контрадикторні стратегії [1]. До них належать тактика вказівки на недоречність висловлювання та тактика мотивування незгоди.

Аналіз матеріалу дає змогу виділити різноманітні реакції, які реалізують тактику вказівки на недоречність висловлювання:

1. Репліки-реакції, які вказують на недоречність ведення бесіди на запропоновану тему, наприклад:

The woman: Someone's at the door, Willy!

Biff: I'm no good? Can't you see what I am? (Miller).

Використання емоційно забарвленої лексики надає висловлюванню відтінок докору, обурення:

Camilla: I have a lover.

Rodger: What the devil are you on about? (J.Saunders);

2. Репліки-реакції, які вказують на абсурдність змісту початкової репліки. Використання частки *only* сприяє реалізації комунікативної інтенції адресата, наприклад:

Gerald: You know that Lord Hallington is a relation of mine.

Mrs.Dot: Only a fifteenth cousin, isn't he?(S.Maugham).

Репліка-відповідь може являти собою частковий або повний повтор семантичної структури початкової репліки, при цьому здійснюється переосмислення комунікативного змісту запозиченого сегменту. Без оцінних слів висловлюється негативне ставлення адресата до змісту початкової репліки. Експлікації абсурдності змісту початкової репліки досягається шляхом демонстрування пресупозиційних знань адресата, наприклад:

Harvey: I think we ought to have someone in India in case war breaks out.

Anthony: In case war breaks out? With six million East Pakistani refugees on her soil and every major power full of pious platitudes? War? And revolution, and famine, and cholera?(A.Wesker).

Реакції даного типу можуть представляти собою такі реакції, що спрямовані на семантичне і синтаксичне продовження висловлювання адресанта. Вони можуть мати відтінок іронії, наприклад:

– He is so splendid; he's often lived on cocoa for a week!

– And he wants you to live on cocoa too? (J.Galsworthy);

3. Репліки-реакції, які корегують функціональні характеристики початкової репліки у зв'язку з недоречністю, неадекватністю оформлення початкової репліки в аспекті соціально-рольових відносин; при цьому висловлювання-відповідь може мати відтінок незадоволення. Реалізації комунікативної інтенції сприяють фонаційні засоби інтенсифікації висловлювання, наприклад:

Marko. Yes. And I was forgetting, the messenger said Ghazan Khan would come to take you ashore tonight.

Kukachin: /rebelliously/. Is the granddaughter of the Great Kublai no better than a slave? (E.O'Neill).

Іронічну конотацію мають формули соціального етикету. Ситуація спілкування експлікує комунікативну сутність таких псевдо етикетних відповідей, наприклад:

Jack Straw: Ah, I was hoping to have the pleasure of seeing you. You wrote me a little note, Mr.Holland.

Holland:/Ironically/I ventured to ask if I might have a few minutes' private conversation with you? (S. Maugham);

4. Репліки-реакції, які корегують формальні характеристики початкової репліки і спрямовані на критику форми ведення бесіди, яка була запропонована адресантом, при цьому змінюється тон ведення бесіди, наприклад:

– You are in love with «V».

– *Why do you call him «V»?* (M. Spark).

Аналіз матеріалу дає змогу виділити різноманітні реакції, які реалізують тактику мотивування незгоди.

Дана тактика відображає намір адресата представити свою репліку як причину негативного відношення до змісту репліки адресанта. Вказана тактика може реалізовуватися декількома видами реплік, які спрямовані на виправдання адресата в очах адресанта. Наприклад, репліки, які спрямовані на виправдання адресата в очах адресанта:

Bief: I stole myself out of every good job since high school!

Willy: And whose fault is that? (A. Miller).

Вказана тактика також реалізується репліками, які попереджають про небажані дії, які описані в репліці адресанта. Загально-негативні структури та засоби інтенсифікації висловлювання допомагають зробити це, наприклад:

Lady Frederik: Gerald is to behave himself for a year, and then you may marry.

Rose: But won't Gerald grow very dull if he behaves himself? (S. Maugham).

Зазначена тактика може також реалізуватися репліками, які висловлюють здивування стосовно змісту початкової репліки, наприклад:

– *Your valises have been moved, Monsieur, to the compartment No.*

1. The compartment of M. Bouc.

– *But where is M. Bouc, then?* (A. Christie).

Тактика мотивування незгоди також може бути продемонстрована репліками, які висловлюють незадоволення адресата стосовно факту, описаного в початковій репліці (приклад 1), та репліками-нагадуваннями, які містять аргументацію незгоди адресата зі словами адресанта (приклад 2):

(1) Linda: /.../ Willy, dear, I got a new kind of American-type cheese today. It's whipped.

Willy: Why do you get American when I like Swith? (A. Miller).

(2) Jean: /surrounded by pile of newspapers/ Well, the name of Rice is famous once again.

Billy: Haven't had a cigar like that for years? (J. Osborne).

Під час аналізу мовного матеріалу були виявлені квеситивні репліки-відповіді, які демонструють порушення постулату істинності висловлювання П. Грайса і висловлюють неправдиве здивування, мають відтінок іронії, наприклад:

Halibut: Coming up, I could have sworn I saw you cming down the stairs.

Mulligan / in pretended surprise/: Me coming down the stairs? A this time the morning? What would I be doing on the stairs at this hour (S. O'Casey).

Дослідження мовного матеріалу показує, що репліки- відповіді, які демонструють незгоду зі змістом початкової репліки, можуть мати додаткові відтінки змісту. Іntenції адресата часто спрямовані на те, щоб припинити бесіду на певну тему. Саме на це спрямована тактика рефракції (ККМД), яка базується на звертанні до попередньої мовленнєвої діяльності адресанта. Тактика ретракції може актуалізуватися різноманітними репліками, які вказують на дію або стан адресанта в момент, який передує повідомленню адресанта. Такі висловлювання розкривають недоречність висловлення адресанта, наприклад:

King Henry. My egg's raw. It really is too bad.

Catherine. Yesterday you complained of their eing hard (M. Baring).

У рамках тактики ретракції слід також звернути увагу на репліки, які вказують на нерелевантність, повторюваність інформації, яка надається. Репліка-відповідь у цьому випадку носить відтінок роздратування, невдоволення, наприклад:

Mrs. Paraddock: It's Aunt Chloe's birthday next week.

Mr. Paraddock: So you keep saying (N. Simpson).

При аналізі намірів, які реалізують стратегії протиставлення, були проаналізовані репліки, які формально висловлюють підтвердження змісту початкової репліки, але в той же час містять елемент прихованої опозиції. У випадку тактики ретракції пресу позицією висловлювання може бути « я вже це знаю». При цьому репліка адресата може привести припинення бесіди на запропоновану адресантом тему, наприклад:

Lady Mereston: I must say it amuses me that Lady Frederick should have had both my brother and my son dangling at her skirts. Your respective passion are separated by quite a number of years.

Mereston: Lady Frederick has already told me of that incident (S. Maugham).

До реплік, які актуалізують тактику ретракції, також належать репліки-вказівки на безглуздя виконання дій, про які йдеться у початковій репліці, наприклад:

I'm going to marry Kathleen.

But you're already married (M. Spark);

Зазначена тактика також розкривається репліками-вказівками на обізнаність адресанта. При цьому ці репліки можуть підкреслювати його нещирість.

Rose: I've been looking everywhere for you, Ben.

Griggs: Rose. You know where I was (L. Hellman).

Дослідження мовного матеріалу показує, що контрадикторні квеситивні та констативні репліки- відповіді не тільки демонструють незгоду зі змістом початкової репліки, а й можуть мати додаткові відтінки змісту[1]. Вивчення стратегій і тактик мовленнєвої поведінки дозволяє зрозуміти природу мови як інструменту впливу на людину в процесі комунікації. В комунікативному процесі спостерігається широке варіювання комунікативних інтенцій адресанта та адресата. Мовні стратегії адресата можуть бути спрямовані як на демонстрацію згоди зі словами адресанта, так і на висловлення протилежних думок. Дослідження інтенціональної структури мовлення, яка визначає стратегії, тактики комунікантів у процесі спілкування та параметри зв'язності діалогічного дискурсу дає можливість виявити різноманітні відтінки висловлення незгоди адресата зі словами адресанта. Прагматичні значення контрадикторних квеситивних реплік-відповідей у складі ККвМД та констативних реплік-відповідей у складі ККМД реалізуються у тактиках вказівки на недоречність висловлювання, мотивування незгоди (ККвМД), ретракції (ККМД). Прагматично мотивоване варіювання вказаних реплік обумовлено інтенціями та соціально. роллю комунікантів.

Подальше перспективне дослідження квеситивних реплік-відповідей у складі ККвМД може бути пов'язано з поглибленим аналізом тактики уточнення та дослідженням прагматичних та семантичних особливостей квеситивів.

Література:

1. Арутюнова Н. Д. Феномен второй реплики или о пользе спора / Н. Д. Арутюнова // Логический анализ языка: Вып. 3. Противоречивость и аномальность текста. – М., 1990. – С. 175–189.

2. Григорьева В. С. Дискурс как элемент коммуникативного процесса: прагмалингвистический и когнитивный аспекты / В. С. Григорьева. – Тамбов : Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2007. – 288 с.
3. Лагутин В. И. Проблема анализа художественного диалога / В. И. Лагутин. – Кишинев: «Штиица», 1991. – 98 с.
4. Формановская Н. И. Речевое общение: коммуникативно-прагматический подход / Н. И. Формановская. – М. : Изд-во «Русский язык», 2002. – 216 с.
5. Boden D. Zimmerman D. H. (eds.) Talk and Social Structure: Studies in Ethnomethodology and Conversation Analysis / D. Boden, Zimmerman D. H. (eds.) – Berkeley : University of California Press, 1991. – 305 p.

Список джерел ілюстративного матеріалу:

1. Coward N. Plays. – London: Eyre Methuen Ltd., 1980. – Vol. 2. – 360 p.
2. Christie A. The Gentleman Dressed in Newspaper / A. Christie // English Short Stories. – Moscow: Raduga Publishers, 1988. – P. 338–342.
3. Hellman L. The Autumn Garden / L. Hellman // Three American Plays. – Moscow : Progress Publishers, 1972. – P. 129–220.
4. Maugham W. S. Collected Plays / W. S. Maugham. – London : Windmill Press, 1992. – 310 p.
5. Miller A. The Price / A. Miller. – New York : The Viking Press, 1968. – 116 p.
6. O'Neill E. Long Day Journey into Night / E. O'Neill // Three American Plays. – Moscow : Progress Publishers, 1972. – P. 9–128.
7. Osborne J. Epitaph for George Dillon / J. Osborne, A. Greighton // New English Dramatists. – London : Penguin Books, 1960. – Vol.2. – P. 141–221.
8. Spark M. The Public Image / M. Spark. – Moscow : Progress Publishers, 1976. – 292 p.
9. Wesker A. Plays. – London: Penguin Books, 1980. – 266 p.

УДК 811.111'42

З. Р. Батринчук,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці

ПОНЯТТЯ ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТІ ТА ПІДХОДИ ДО ЙОГО ВИВЧЕННЯ

У статті розглядаються особливості трактування терміну «інтертекстуальність», проаналізовано функції та підходи до його вивчення у широкому розумінні (в межах взаємозв'язку вербальних та невербальних текстів) та вузькому розумінні терміну «інтертекстуальність» в межах поняття транстекстуальності.

Ключові слова: інтертекст, паратекст, інтертекстуальність, транстекстуальність, алюзія, прецедентність

THE NOTION OF INTERTEXTUALITY AND APPROACHES TO ITS INVESTIGATION

The article deals with the notion of intertextuality. The notion was introduced by J. Kristeva and can be defined from the point of view of the author and from the point of view of the reader. When analyzing the notion from the point of view of the author we may state that it is the way of creating a genuine text and stating own individuality with the help of the complex system of relation between the texts written by other authors. From the point of view of the reader intertextuality is the ability of discerning intertextual references in the text while reading. The notion can be analyzed in its narrow and broad sense.

The author of the analysis of the intertextuality in its narrow sense claims that only within the notion of transtextuality, the notion intertextuality can be outlined. Intertextuality and the notion of transtextuality both embrace such notions as architextuality, paratextuality, metatextuality and hypertextuality. The broad sense of intertextuality describes the interrelation between verbal and non-verbal texts. Intertext as an object of intertextuality can convey various functions in the genuine texts, namely: expressive, appellative, poetic, referential and metatextual functions.

Theory of intertextuality in modern Linguistics is based on the understanding of the process of interrelation of the texts, worldviews that result in creating new texts in different forms. The main task of the intertextual analysis is to pick out the traces of somebody else's words in the very text.

Key words: intertext, paratext, intertextuality, transtextuality, allusion, precedent.

ПОНЯТИЕ ИНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТИ И ПОДХОДЫ К ЕГО ИЗУЧЕНИЮ

В статье рассматриваются особенности трактовки термина «интертекстуальность». Проанализированны его функции и подходы к его изучению в широком понимании (в рамках взаимосвязи вербальных и невербальных текстов) и в узком понимании термина «интертекстуальность» в рамках понятия транстекстуальности.

Ключевые слова: интертекст, паратекст, интертекстуальность. Транстекстуальность, алюзия, прецедентность.

Термін «інтертекстуальність» був запропонований у 1967 році теоретиком пост-структуралізму Юлією Крістєвою. Він позначав спільні особливості текстів, що різним способом можуть посилатися один на одного. Інтертекстуальність описують та вивчають із двох позицій – автора або читача. З точки зору автора інтертекстуальність – спосіб творення власного тексту та ствердження власної творчої індивідуальності через будову складної системи відношень з текстами інших авторів. З точки зору читача інтертекстуальність – це здатність визначати в різних текстах інтертекстуальних посилань, що пов'язана із глибоким розумінням тексту або запобігання «нерозуміння» за рахунок виокремлення його багатомірних зв'язків із іншими текстами [4, с. 22].

Мета статті – дослідити теоретичні підґрунтя становлення терміну «інтертекстуальність», проаналізувати його сутність та основні функції у тексті. Актуальність статті зумовлена тим, що під час аналізу текстових особливостей виникає багато протиріч щодо виокремлення певних неоднозначних лінгвістичних явищ, що ускладнює завдання дослідника. Читке розмежування цих явищ допоможе розмежувати ці явища у тексті.

Так само, як і семіотика – наука про загальні знакові системи – формувалась шляхом поширення результатів вивчення звичайної мови, теорія інтертекстуальності формувалась в процесі дослідження інтертекстуальних зв'язків в художній літературі. Проте, сфери їх поширення значно більші. По-перше, інтертекстуальність притаманна всім словесним жанрам, по-друге, інтертекстуальність має місце не лише в текстах у вузькому сенсі (вербальних), але і в текстах, побудованих засобами інших знакових систем. Інтертекстуальні зв'язки встановлюються між творами образотворчого мистецтва, архітектури, музики, кінематографії.

Проблеми осмислення інтертекстуальності в наш час є найбільш актуальними. Різноманітні визначення цього терміна, велика кількість літературних практик та художніх світів лише підтверджують поширення цього явища. За допомогою інтертекстуальності створюється нова реальність та принципово нова, інша мова культури [6, с. 154].

В основі інтертекстуальності лежить багаторівневий зв'язок частин тексту між собою, текстів одного автора з іншими текстами цього автора, а також зв'язок текстів на міжтекстовому рівні. Варто зазначити, що сучасна наука про мову для позначення процесу вкраплення в текст різноманітних елементів сучасної культури одночасно з терміном «інтертек-